

This is an electronic reprint of the original article. This reprint may differ from the original in pagination and typographic detail.

En kunskapshistorisk vecka i Lund

Sjöberg, Josefine

Published: 01/01/2023

Document Version
Final published version

Document License
Publisher rights policy

[Link to publication](#)

Please cite the original version:
Sjöberg, J. (2023). En kunskapshistorisk vecka i Lund. <https://blogs.abo.fi/historia/2023/09/05/en-kunskapshistorisk-vecka-i-lund/>

General rights

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

En kunskapshistorisk vecka i Lund

Av: Josefine Sjöberg, doktorand

Vid Lunds universitet har under de senaste dryga tio åren vuxit fram en forskningsmiljö kring det nya fältet kunskapshistoria. Fältet rymmer en stor bredd av forskning, både om kunskap som större samhällsfenomen och kunskap som en del i människors liv. Jag hade nöjet att få fördjupa mig i de här frågorna under den Kunskapshistoriska sommarskolan, som ordnades i Lund en vacker sensommarvecka i augusti. Bland deltagarna fanns elva doktorander från fem olika nordiska länder. Vi hade väldigt olika avhandlingsteman, allt från norska polisväsendet till färöiska fiskeribiologer, och vissa deltagare företrädde även andra discipliner än historia. Men det som förenade oss var att kunskap på något sätt spelar en roll för hur vi närmar oss våra forskningsobjekt. Sommarskolan erbjöd ett tillfälle att fördjupa oss i olika sätt att anlägga kunskapshistoriska perspektiv och vad det kan tillföra ens forskning.

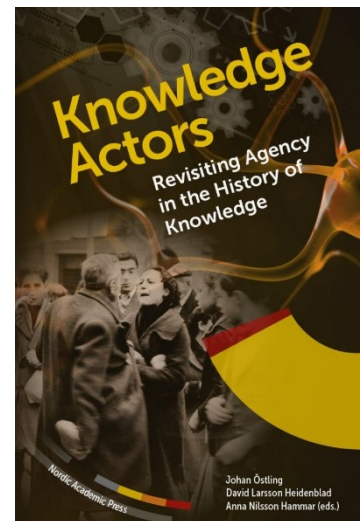
Under veckan hölls en rad seminarier och workshops med forskare knutna till *Centrum för kunskapshistoria* (LUCK) vid Lunds universitet. Professor Johan Östling gav ett inledande föredrag, där han betonade att kunskapshistoria framförallt fungerar som en mötesplats för forskare som intresserar sig för kunskap som ett socialt och historiskt fenomen. Kunskapshistoria är inte bara en sak och det finns inga tydliga programförklaringar för vad fältet egentligen bör syssla med. Det handlar snarare om ett perspektiv med en samling analytiska begrepp, metoder och verktyg som går att applicera på så gott som vilket historiskt tema som helst. Kunskapshistoria gör inte anspråk på att vara något fundamentalt nytt, utan snarare handlar det om en tyngdpunktsförskjutning med ett breddande av kunskapsbegreppet. Kunskap ses då som allt som människor i det förflutna har uppfattat, hanterat och agerat utifrån som kunskap.

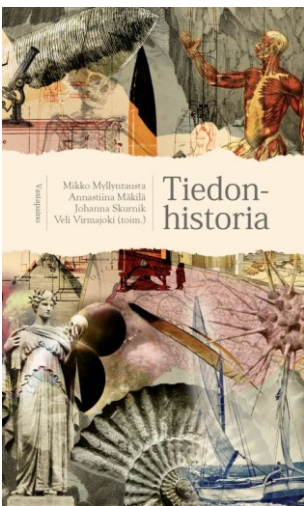
Många forskare pekar på att kunskapshistorians styrka ligger just i breddandet av vem och vad som studeras då det handlar om kunskapsproduktion. Kunskap anses vara något som berör alla livets sfärer och som kan produceras av alla sociala grupper. Kunskapshistorisk forskning strävar därmed efter att gå bortom vetenskapsmän och andra enskilda elitaktörer för att även synliggöra mer osynliga grupper och långt fler olika former av kunskaper än det vetenskapliga. Ett exempel på detta är Björn Lundbergs forskning om medborgarfostran och aktivism kopplat till barn och unga under 1900-talet. Eller David Larsson Heidenblads forskning om miljöfrågornas samhälleliga genombrott i Sverige på 1960-talet, där han belyser miljökunskapernas cirkulerande exempelvis hos en pensionär och ett barn. Lisa Hellman betonade i sin tur under sitt seminarium hur kunskapshistoria och globalhistoria kan främja varandra genom belysande av maktrelationer i kunskapspridning och uppmärksammande av aktörer som även producerat annan slags kunskap än endast skriftlig eller teoretisk.

I min egen doktorsavhandling strävar jag också efter att använda kunskapshistoriska perspektiv för att synliggöra kunskapsanvändning och aktörskap hos tidigare förbisedda grupper. I mitt fall handlar det om allmogen i Finland under första hälften av 1800-talet, närmare bestämt drängar, pigor och försvarslösa personer. I min avhandling undersöker jag hur dessa människor försökte påverka sina levnadsförhållanden, såsom erhållandet av arbete, genom skrivandet och användande av förfalskade prästbevis och orlovssedlar (arbetsintyg). För detta behövdes olika former av kunskaper, såsom läs- och skrivkunnighet och kunskaper om de juridiska systemen och arbetsmarknaden.

Kunskapshistoriska perspektiv på vardagliga och praktiska kunskaper hjälper mig att visa hur allmogen navigerade och agerade i ett samhälle där det blev allt viktigare att kunna visa upp och hantera olika typer av skriftliga dokument i sin vardag. Dyliga perspektiv på aktörskap och kunskapsanvändning behandlas i den nyutkomna antologin som forskarna vid LUCK har utgett: *Knowledge Actors: Revisiting Agency in the History of Knowledge* (Östling et al., 2023). Där förstås kunskapsaktörer som personer som medverkat till producerandet och/eller cirkulerandet av kunskap, och i kapitlen ges varierade exempel på hur detta kan ta sig uttryck i olika historiska sammanhang. Boken avslutar LUCK:s trilogi av kunskapshistoriska verk, där de två första är *Circulation of Knowledge* och *Forms of Knowledge*.

Sommarskolan utgjorde ett unikt tillfälle att få diskutera sin forskning med andra som är lika införstådda i samma teorier och utgångspunkter. Det var befriande och hjälpte mig att få större självförtroende för de val jag har gjort i min avhandling. I forskarvardagen är det annars lätt att börja känna sig intrasslad i sina egna teoretiska resonemang och det är svårt att få hjälp om ingen i sin närhet har gjort liknande forskning tidigare. Tolkar jag teorierna rätt? Kan jag faktiskt läsa mitt källmaterial på det här sättet? Sommarskolan lyfte mycket av dessa slags orosmoment från mina axlar då föredragshållarna klargjorde för oss allt det som kunskapshistoria faktiskt kan vara. Det vittnade ju inte minst deltagarnas varierade bakgrunder och forskning om.

Under sommarskolan uttryckte forskarna vid LUCK hur intresserade de är av att se hur vi kommande generationer av historiker kommer att forma det kunskapshistoriska fältet, vilket fortfarande kan sägas befinna sig i sin linda. Även i Finland har intresset för kunskapshistoria ökat de senaste åren. Ett tecken på det är t.ex. den nya antologin *Tiedonhistoria* (Myllyntausta et al., 2023), som utkommer nu under hösten. De aktivt pågående diskussionerna kring kunskapshistorians potential gör det till ett spännande och motiverande fält att vara delaktig inom.

Litteratur

Jansson, Anton & Simonsen, Maria. "Kunskapshistoria, idéhistoria och annan historia: En översikt i skandinaviskt perspektiv." *Slagmark*, no. 81 (2020): 13-30.

Lässig, Simone. "The History of Knowledge and the Expansion of the Historical Research Agenda." *Bulletin of the German Historical Institute*, no. 59 (2016): 29-58.

Östling, Johan; Sandmo, Erling; Larsson Heidenblad, David; Nilsson Hammar, Anna & Nordberg, Kari H. (eds.). *Circulation of Knowledge: Explorations in the History of Knowledge*. Lund: Nordic Academic Press, 2018.

Östling, Johan; Nilsson Hammar, Anna & Larsson Heidenblad, David (eds.). *Forms of Knowledge: Developing the History of Knowledge*. Lund: Nordic Academic Press, 2020.

Östling, Johan; Larsson Heidenblad, David & Nilsson Hammar, Anna (eds.). *Knowledge Actors: Revisiting Agency in the History of Knowledge*. Lund: Nordic Academic Press, 2023.

[Josefine Sjöberg](#) är doktorand i Nordisk historia. Hon skriver sin avhandling om användningen av kunskaper och färdigheter vid förfalskandet av prästbevis och orlovssedlar i 1800-talets Finland. Avhandlingen ingår som en del i projektet "Förfalskarna – Allmogens litterarisering och kunskap om det svenska språket i brottslig kontext i Finland under 1800-talets första hälft" (TY & ÅA), som finansieras av Svenska litteratursällskapet i Finland.